

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI YANGI KONSTITUTSIYASI –
AYYOLLARGA NISBATAN DISKRIMINATSYANI BARTARAF
ETISH KAFOLATI**

Shamenova Guljazira Muxtarovna

Jamoat xavfsizligi universiteti "Tillarni o'rganish" kafedrası katta
o'qituvchisi

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 15- December 2023 yil
Ma'qullandi: 20- December 2023 yil
Nashr qilindi: 25-December 2023 yil

KEY WORDS

*ayyollar huquqlari, diskriminatsia,
yangi Konstitutsiya, Konventsiya.*

ABSTRACT

Ushbu maqolada ayollarga nisbatan diskriminatsiyalashning barcha shakllarini yo'q qilish to'g'risidagi Konventsiya 1979 yil 18 dekabrda qabul qilingan haqida va ayollarning asosiy huquqlari ro'yxatini o'z ichiga olgan xalqaro shartnomalarni yoritib bergan.

Ayollarga nisbatan diskriminatsiyalashning barcha shakllarini yo'q qilish to'g'risidagi Konventsiya 1979 yil 18 dekabrda qabul qilingan va ayollarning asosiy huquqlari ro'yxatini o'z ichiga olgan xalqaro shartnomadir.

Ushbu Konventsiyadan tashqari, ayollar huquqlari ham 1948 yilda inson huquqlari Umumjahon deklaratsiyasida, fuqarolik va siyosiy huquqlar to'g'risidagi xalqaro Paktda va 1966 yilda iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy huquqlar to'g'risidagi xalqaro Paktda, 1967 yil 7 noyabrda ayollarga nisbatan diskriminatsyani yo'q qilish to'g'risidagi Deklaratsiyada o'z huquqiy asoslarini topdi.

Shu bilan birga, Konventsiya jamiyat hayotining barcha sohalarida ayollar va qizlarning huquqlarini himoya qilishning ustuvor yo'nalishlarini belgilaydigan, davlat va jamiyat tomonidan ayollarning uyg'un jismoniy va intellektual rivojlanishi uchun qulay siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy sharoitlarni ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlarni belgilaydigan asosiy xalqaro hujjatdir.

Konventsiya davlatlarga ayollar va erkaklar teng huquq va erkinliklarga ega ekanligini va hukumatlar madaniyat, urf-odat yoki mentalitetdan qat'i nazar, ularga g'amxo'rlik qilishlari kerakligini eslatadi.

Konventsiyaga qo'shilgan davlatlar amaliy choralar, shuningdek qoidalarini amalga oshirishda yuzaga keladigan qiyinchiliklar to'g'risida hisobotlarni taqdim etadilar

Ayollarga nisbatan diskriminatsiyani bartaraf etish qo'mitasiga konventsiyalar. Hisobot shakli qo'mitaga ishtirokchi mamlakatlarning yutuqlarini baholashga imkon beradi va bu ularga o'z majburiyatlarini bajarishda yordam beradi, chunki hisobot davomida milliy Qonunchilik, qoidalar, protseduralar va amaliyotlar ekspertizasi o'tkaziladi; Konventsiyaning har bir qoidasi bo'yicha mamlakatdagi vaziyat monitoring qilinadi.

O'zbekiston BMT xotin-qizlar munosabatlarida kamsitishni bartaraf etish qo'mitasiga 4 ta davriy ma'ruza taqdim etdi.

Konventsia talablariga muvofiq, davlatlar o'z konstitutsiyalari va boshqa qonun hujjatlariga erkaklar va ayollarning teng huquqliligi printsipini kiritishlari, ayollarga nisbatan har qanday kamsitishni taqiqlashlari, ularning huquqlarini himoya qilishlari va kamsituvchi urf-odatlar, qonunlar yoki amaliyotlarni bekor qilishlari kerak.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaning muqaddimasida inson huquqlari va davlat suvereniteti tamoyillariga sodiqligini, shuningdek, umume'tirof etilgan xalqaro huquq normalarining ustuvorligini e'lon qildi, shu bilan u ratifikatsiya qilgan xalqaro shartnomalar, shu jumladan ayollarga nisbatan kamsitishning barcha shakllarini yo'q qilish to'g'risidagi Konventsia qoidalarini bajarish majburiyatini oldi.

Konstitutsiyaning 18-moddasida O'zbekiston Respublikasining barcha fuqarolari bir xil huquq va erkinliklarga ega ekanligi va qonun oldida farq qilmasdan teng ekanligi belgilab qo'yilgan jinsi, millati, tili, dini, ijtimoiy kelib chiqishi, e'tiqodi, shaxsiy va ijtimoiy mavqei.

O'zbekiston Respublikasining "Xalqaro shartnomalar to'g'risida"gi Qonunida O'zbekiston u imzolagan xalqaro shartnomalarni diniy ravishda bajarayotgani, davlat organlari esa ularni amalda amalga oshirish bo'yicha barcha zarur choralarni ko'rishi shartligi ta'kidlangan (27,28-modda).

O'zbekiston Respublikasi qonunlarida, qoida tariqasida, agar O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasida boshqa qoidalar belgilangan bo'lsa, O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlarida nazarda tutilganlarga nisbatan shartnoma qoidalari qo'llaniladi.

Ammo shuni ta'kidlash kerakki, inson huquqlari masalalari bo'yicha xalqaro hujjatlarning qoidalari, shu jumladan ayollar huquqlari bo'yicha ular to'g'ridan-to'g'ri qo'llanilmaydi, ular milliy qonunchilikka printsiplar, normalar va qoidalar shaklida kiritiladi, keyinchalik ular amalda qo'llanilishi mumkin. Inson huquqlarini ta'minlash bilan shug'ullanadigan davlat organlarining qonunchiligi va faoliyatiga xalqaro qoidalarni joriy etish jarayoni odatda implementatsiya deb ataladi. Sudyalar o'z qarorlarida mamlakat tomonidan ratifikatsiya qilingan xalqaro shartnomalar normalariga murojaat qilishlari mumkin va ijro etilishi shart.

Ayollarga nisbatan kamsitishning barcha shakllarini yo'q qilish to'g'risidagi Konvensiyaning qoidalari mehnat, oila, Jinoyat kodekslari, saylov to'g'risidagi qonunlar, ta'lim, sog'liqni saqlash, bandlik va boshqalarga ham tatbiq etiladi.

Ishtirokchi davlatlar ayollarga nisbatan kamsitishni har qanday shaklda qoralaydilar, ayollarga nisbatan kamsitishni bartaraf etish siyosatini zudlik bilan barcha tegishli usullar bilan amalga oshirishga rozi bo'ladilar.

a) erkaklar va ayollar tengligi printsipini kiritish ularning milliy konstitutsiyalari yoki boshqa tegishli Qonunchilik, agar u hali bajarilmagan bo'lsa va ta'minlash qonun va boshqa tegishli vositalar yordamida ushbu printsipni amaliy amalga oshirish;

b) tegishli Qonunchilik va boshqalarni qabul qilish ayollarga nisbatan har qanday kamsitishni taqiqlovchi choralari, shu jumladan kerak bo'lganda sanksiyalar;

v) teng huquqli ayollar huquqlarini huquqiy himoya qilishni belgilash va vakolatli milliy sudlar va boshqa davlat idoralari yordamida ayollarni har qanday kamsitish harakatlariga qarshi samarali himoya qilishni ta'minlash;

D) ayollarga nisbatan har qanday kamsituvchi xatti-harakatlar yoki xatti-harakatlar qilishdan bosh tortish va davlat organlari va muassasalari shunday bo'lishini ta'minlash ushbu

majburiyat bo'yicha harakat qiling;

e) har qanday shaxs, tashkilot yoki korxona tomonidan ayollarga nisbatan kamsitishni bartaraf etish uchun barcha tegishli choralarni ko'rish;

f) ayollarga nisbatan kamsitishni ifodalovchi amaldagi qonunlar, qoidalar, urf-odatlar va amaliyotlarni o'zgartirish yoki bekor qilish uchun barcha tegishli choralarni, shu jumladan qonunchilikni qabul qilish;

g) ayollarga nisbatan kamsitish bo'lgan jinoyat qonunchiligining barcha qoidalarini bekor qilish.

Foydalangan adabiyotlar:

1. <https://president.uz/uz/lists/view/3887>
2. https://www.wipo.int/pressroom/en/articles/2020/article_0025.html
3. Utenbaeva G. M. IMPROVING THE PRAGMATIC COMPETENCE OF FUTURE OFFICERS //Educational Research in Universal Sciences. – 2023. – T. 2. – №. 1 SPECIAL. – C. 353-356.
4. Mukhtarovna U. G. Improving the strategic competence of future military psychologists in teaching the Russian language //ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. – 2022. – T. 12. – №. 5. – C. 449-452.
5. Utenbaeva G. M. Games as a means of innovative pedagogical technologies in teaching Russian as a foreign language to cadets //Journal of critical review. – T. 7. – №. 5. – C. 367-371.

**INNOVATIVE
ACADEMY**